

Når miljø, sundhed og kvalitet smelter sammen

Miljø- og klimaaktiviteter Afrapportering af indsats 2022 & Handleplan 2023

Fra venstre Lise-Lotte, Gizem, Lise Marie, Anne-Mette, Sindjan og Lærke

Om miljø- og klimainsatsen

Tandkunsten er den første tandlægeklinik i Danmark, som er blevet miljøcertificeret – ISO 14001 – i januar 2017. Miljøcertificeringen betyder, at Tandkunstens kunder er sikret en miljøvenlig tandpleje, bekræftet af tredjepart, Nemko. Dette gør det nemt og bekvemt for vores kunder at handle miljøvenligt, og giver en tryghed både for ansatte, samarbejdspartnere og kunder, da vi har taget stilling til de miljømæssige udfordringer, vi møder i hverdagen.

Vision: I Tandkunsten ønsker vi at skabe en klinik, hvor miljø lokalt og globalt er i fokus.

Mission: I Tandkunsten vil vi være en tandklinik med fokus på miljø i alle beslutninger, vi tager.

Værdier: Engagement, ærlighed, tillid & ansvarlighed.

Baggrund

Siden vores ISO 9001 i 2012 har målet været at blive miljøcertificeret. Efter en længere proces i efteråret 2016, hvor personalet kom med forslag til, hvordan certificeringen skulle gribes an, blev der fastlagt procedurer og diskuteret arbejdsgange. På den baggrund opnåede vi ISO 14001 certificeringen i januar 2017.

Miljøcertificeringen indebærer bl.a.:

At der er fokus på svane- og blomstmærket, når der indkøbes fx rengøringsmidler, toiletpapir osv.

At der købes Fairtrade, økologisk og varer med kort udløbsdato til vores madordning.

At pudsepasta til pudsning af tænder er lavet af miljøvenlig tandpasta.

At hjemmesiden er CO₂ neutraliseret, og at der indkøbes 'grøn strøm' fra Natur-Energi. Strøm fra Natur-Energi, er produceret 100% på vedvarende energikilder. Leverancen dokumenteres på de enkelte regninger.

At der altid er fokus på el- og vandbesparelser ved indkøb af diverse udstyr. Og at der altid overvejes om tidspunktet for nyindkøb kan udsættes.

Miljø- og klimapolitik

Gennemføre løbende miljøtiltag og energibesparelser

Arbejde for at vores leverandører lever op til vores miljøkrav

Sortere vores affald og emballage

Arbejde på at få flere miljøvenlige produkter på hylderne

Informere vores medarbejdere og leverandører om vores miljø- og klimapolitik

Planlægge og samle vores ordrer, så vi undgår unødvendig transport

Vælge miljømærkede produkter

Vælge den bedste energiklasse, når vi køber elektronisk udstyr

Tandkunsten er en del af GoGreen netværket i København og deltager aktivt i netværkets fire årlige møder. Her møder vi andre frontløbere på miljøområdet, som vi får sparring og inspiration fra. Du kan læse om GoGreen Danmark her: [HYPERLINK "http://www.gogreendanmark.dk"](http://www.gogreendanmark.dk)

Arbejdsgange:

Der er lavet arbejdsgange, hvor vi tager aktivt stilling til, hvor meget der skal skrues op for varmeapparaterne.

Der lægges vægt på arbejdsgange, der minimerer vand- og el-forbrug i forskellige situationer samt vedligeholder hårde hvidevarer bedst muligt, fx tilsætning af eddike ved vask af arbejdstøj, der forebygger kalkbelægninger og dermed forlænger vaskemaskinens levetid.

Der vælges leverandører, som har taget aktivt stilling til deres aftryk på miljøet fx når vi vælger rengøringsfirma.

Der sorteres affald i plast, metal, bio, pap, glas, elektronik, batterier, farligt affald og papir samt restaffald både i sterilisationen og i personalekøkkenet.

Det er altafgørende, at personalet oplever miljøcertificeringen som en naturlig del af kerneydelsen, hvorfor indsatsen løbende tages op på personalemøder.

Afrapportering af Handleplan 2022

Mål	Indsats
Indkøb At gennemgå samtlige leverandører for egen miljøindsats og miljøvenlige produkter	Undersøge én leverandør
Affald At have optimal affaldssortering til bedste pris	Tilegne os så meget viden som muligt omkring affaldssortering og inspirere andre til at sortere korrekt
Verdensmål & cirkulær økonomi Skaffe os viden om alle verdensmålene Være undersøgende på hvordan de cirkulære økonomitanker kan bidrage til Tandkunstens aktiviteter i forhold til leverandører og samarbejdspartnere	Få overblik over verdensmålene og deltage i relevante kurser om verdensmåls-certificering Komme videre i udviklingen af vores sug i samarbejde med ServiWet. Bruge vores tjekliste (se Bilag 2) inden nyindkøb, så den bæredygtige tankegang indlejres allerede i indkøbsfasen
Procedurer At opdatere og videreudvikle på vores procedurer	Skrive nye relevante procedurer i ISO 14001 og kontrollere at de gamle procedurer stadig giver mening og er relevante

I det følgende er de fire målområder afrapporteret.

Indkøb

Vi havde besluttet, at vi ville undersøge én leverandør i 2022. Vi har i år undersøgt markedet for tandplejeprodukter. Zendium har mistet sit svanemærke, og vi ønskede derfor en ny leverandør. Vi var hen over flere producenter og er endt med at samarbejde med Jordan. De har vist sig at have en meget stærk grøn profil med et stort svanemærket produktsortiment. Vi har fået en masse prøver, og produkterne ser rigtig fine ud. Vi har lavet en aftale med Jordan.

Alt indkøb af rengøringsmidler, sæber og toiletpapir er svanemærket. Vi er meget opmærksomme på at købe økologisk eller madvarer med kort dato til vores frokostordning.

Vi har været meget glade for vores leverandør af kaffe, Skovens kaffe, men det var pludselig ikke muligt for os at bestille ny kaffe på deres hjemmeside, og vi kunne ikke komme i kontakt med dem. Vi var derfor nødsaget til at finde en ny leverandør og efter længere tids søgen fandt vi frem til Øens Kaffe, som har det danske øko-mærke. Vi er meget tilfredse med skiftet, vi har haft god kommunikation med firmaet og kaffen smager forrygende.

Affald

Alle i teamet er gode til affaldssorteringen, og alle er gode til at spørge de andre ved tvivlsspørgsmål. Vi laver stikprøver på rengøringens affaldssortering, og de er også rigtig gode til det. Vi har selvfølgelig sorteret affaldet på klinikken, men affaldet skal også i de rigtige containere i gården.

Verdensmål & cirkulær økonomi

Vi har indledt et samarbejde med Verdensmål.dk hvor Tandkunsten har plantet træer i Jylland. På vores hjemmeside kan man se, præcis hvor vores træer står.

Vi holder os stadig opdaterede omkring verdensmålscertificering og har stor fokus på tre verdensmål.

Verdensmål 3: Sundhed og trivsel. Dette verdensmål handler ikke kun om det fysiske helbred men også det psykiske. I forhold til det fysiske helbred for personalet er vi en klinik, der har fokus på en sund livsstil, hvor vi spiser sundt og bevæger os. I forhold til patienterne handler det om at inspirere til en sund livsstil. Vi ved at f.eks. parodontoseproblemer hænger tæt sammen med det generelle helbred og livsstil, såsom overvægt, diabetes, rygning og hjerteproblemer.

Vi er blevet sponsor for et thaiboksningshold.

Verdensmål 3 handler også om det mentale helbred. Vi arbejder stadig konstruktivt med vores feedback-kultur og har en kultur, der gør, at vi hjælper hinanden og sørger for at alle i teamet får en god dag, hver dag. I forhold til patienternes mentale helbred, er vi opmærksomme på, at vi kan gøre en forskel for hver enkelt patient, der kommer ind ad døren. Vi gør vores yderste for, at patienterne skal føle sig set og hørt og have en god oplevelse.

Vi donerer til Red Barnet for på den måde at hjælpe til med at forbedre levevilkår for børn både i Danmark og ude i verden.

Verdensmål 7: Bæredygtig energi. Vi får stadig strøm fra Natur-Energi.

Vi er færdige med Bæredygtig Bundlinje 2.0, og vi er stadig i gang med at udvikle på vores bæredygtige sug primært lavet af kaffegrums. Vi har på Teknologisk Institut fået lavet en gennemgang af mulighederne for alternative indholdsstoffer, da der i første udkast var en lille smule bindemiddel, hvor der var blevet brugt plast (olieressource). Vi er efter gennemgang af rapporten med vores samarbejdspartner ServiWet blevet enige om at fortsætte med kaffegrums og finde et nyt bindemiddel uden plast. Lennart fra ServiWet har fundet et bindemiddel til vores sug, som ikke har et plastbindemiddel, så nu er det rent faktisk muligt at lave suget, som vi ønsker det. Desuden har han fundet en leverandør i Tjekkiet, som formentlig kan producere suget. Vores største udfordring er at få skåret suget i den rigtige form.

Vi bruger vores tjekliste (Bilag 2) til brug for screening af produkter i et miljø- & verdensmålsperspektiv, herunder de cirkulære aspekter. Vi bruger tjeklisten når vi skal købe nyt og senest i vores køb af nyt kliniktøj. Vi har valgt ikke at få lavet logo på vores nye bluser, da det er mere miljøvenligt end at få lavet et miljøvenligt tryk.

Verdensmål 12: Ansvarligt forbrug og produktion. Vi tænker hver dag over det CO2 aftryk, vi sætter. Vi har stor fokus på at bruge de materialer, der allerede er indkøbt og have styr på udløbsdatoer. Vi forsøger at handle så lokalt som muligt og at samle vores dentalindkøb, så vi sparer så meget som muligt på transporten.

Procedurer

I løbet af året er flere eksisterende procedurer blevet opdateret.

Øvrige aktiviteter i 2022:

Kommunikation – artikler, messer & netværk

I januar blev vi inviteret til at holde et oplæg på en time til lederkursusholdet gennem Tandlægeforeningen. Vi skulle holde det på Kellerup Park hotel. Mette blev desværre syg, så jeg tog afsted alene, og så havde vi arrangeret at Mette kom med som lyd. Kursusdeltagerne havde selv bedt om at få Tandkunsten på besøg, og det er vi virkelig beærede over.

Vores oplæg var rettet mod klinikledere, både omkring vores grønne omstilling, vores vej til at blive ISO 14001 certificeret men også om forankringen i teamet. Jeg synes at oplægget var rigtig godt og håber inderligt, at de der lyttede, fik noget brugbart med hjem.

Anne-Mette har været på fire Go-green netværksmøder. Vi synes, at netværket er blevet mere og mere givende de seneste år. Dels er der kommet flere firmaer til og dels giver os muligheden for at få nogle kontakter, som vi kan sparre med. Det er i Go-Green regi, vi skal på messe næste år gennem et firma, der hedder Peoples Draft. Det glæder vi os meget til. Det er den messe vi skulle til i år, som er flyttet til næste år. Virkelig ærgerligt. Vi var så klar og ligesom de sidste roll-ups var godkendt, blev messen aflyst.

Vi blev kontaktet af klinikejernes magasin, som ville skrive en artikel om vores hverdag som ISO 14001 certificeret klinik. Artiklen hedder "Det kræver lidt mere omtanke i hverdagen" og den blev rigtig god og let tilgængelig for klinikker, der ønsker at tage skridt i den grønne retning.

I samarbejde med verdensmål.dk har vi plantet træer i Jylland. På vores hjemmeside har vi fået lavet et kort, hvor der er markeret, hvor træerne rent faktisk er plantet.

Leverandører og samarbejdspartnere

Vi har et tæt samarbejde med vores leverandører og samarbejdspartnere.

Hvis vi oplever at en leverandør sender vores ordrer af flere omgange, tager vi en snak med dem om at samle ordren i en forsendelse.

Når vi har samarbejdspartnere der kommer på klinikken sørger vi altid for at det er os der sorterer deres affald.

Handleplan 2023

År	Mål	Indsats
2023	<p>Indkøb At gennemgå samtlige leverandører for egen miljøindsats og miljøvenlige produkter</p> <p>Affald At have optimal affaldssortering til bedste pris</p> <p>Verdensmål & cirkulær økonomi Skaffe os yderligere viden om verdensmålene</p> <p>Være undersøgende på hvordan de cirkulære økonomitanker kan bidrage til Tandkunstens aktiviteter i forhold til leverandører og samarbejdspartnere</p> <p>Procedurer At opdatere og videreudvikle på vores procedurer</p>	<p>Undersøge én leverandør</p> <p>Tilegne os yderligere viden omkring affaldssortering og inspirere andre til at sortere korrekt, samt skaffe os viden om, hvad der sker med affaldet, når det forlader Tandkunsten. Besøge forbrændingsanlæg</p> <p>Undersøge hvordan det er gået firmaer der er verdensmålscertificerede</p> <p>Arbejde videre med ServiWet omkring dentalsug. Gå i yderligere dialog med leverandørerne af sug + tandkrus, herunder tage tjekliste i brug for en vurdering af produkterne i cirkulært perspektiv</p> <p>Skrive nye relevante procedurer i ISO 14001 og kontrollere, at de gamle procedurer stadig giver mening og er relevante</p>

Kommunikationsplan 2023

- Tandkunstens fire historier:
 - Miljøcertificering
 - Flour
 - Tandbørste af genbrugsplast
 - Pudsepasta
- Indsæt Grønt regnskab på hjemmesiden
- Deltage i Go-Green messe
- Oplæg på Go-Green messe for besøgende
- Kommunikationsplan for 2023 på sociale medier
- Konsulentbistand til tandklinik i Vedbæk der ønsker grøn omstilling

Dette dokument opdateres igen januar 2024.

Bilag 1: Grønt regnskab for el, vand og varme

Siden 2017 (baseline 2014) hvor vi blev miljøcertificeret, har vi fulgt vores el-, vand- og varmeforbrug. Forbruget på alle tre områder er uden de store udsving. Derfor besluttede vi i 2020 ikke at have målsætninger for el-, vand- og varmeforbruget i vores miljøledelsessystem fremover. Dog vil vi fortsat give det opmærksomhed hvert år i forbindelse med den årlige afrapportering.

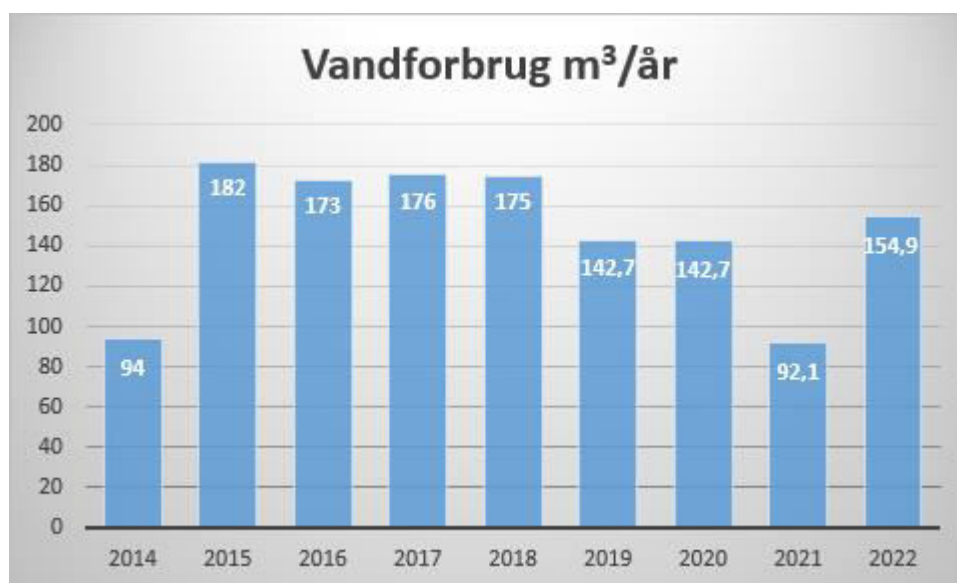
Kort om forbruget 2014-2020

- **El-forbruget** har varieret fra 42,1-43,9 kWh/døgn set som et gennemsnit over et år.
- **Vandforbruget** har varieret fra 142,7-182 m³/år. Dog med en undtagelse i 2015, hvor vandforbruget blev fordoblet i forhold til 2014 på grund af ændret lovgivning for hygiejne i forbindelse med tøjvask (ændret fra 40 til 60 grader).
- **Varmeforbruget** er sammensat af flere forskellige data fra ejendommen. Kun den direkte aflæste værdi på de enkelte varmeapparater giver et billede af varmeforbruget på klinikken. Da det udgør en mindre del af den samlede afregning, og at vi er relativt afhængige af resten af huset, opgør vi det ikke. Men vi holder løbende øje med, at det samlede forbrug for ejendommen ser fornuftigt ud. Primært det samlede forbrug sammenholdt med, hvor kold en vinter det har været, det pågældende år.

El-forbruget 2022

El-forbruget i 2022 var 14673kWh – svarende til 40,2 kWh/døgn. Det er det laveste el-forbrug, vi har registreret i den tid, vi har udarbejdet Grønt regnskab. Fra andre år har vi erfaret, at vores elforbrug hænger direkte sammen med bruget af stolene/units, men 2022 hænger ikke sammen med den teori, da vi har brugt stolene lige så meget i 2022 som i 2021. Vi er selvfølgelig altid meget opmærksomme på vores el-forbrug og så har vi i starten af 2022 købt ny vaskemaskine, som er en af de maskiner, der kører dagligt. Desuden har vi fået nyt varmelegeme i vores dentalopvaskemaskine. Det er en ældre maskine der bliver brugt meget, men som Miele vurderede godt kunne klare et par år mere med nyt varmelegeme. De 2 maskiner er vores største ændring vi har lavet på el-forbruget.

Vandforbruget 2021/2022

I oktober 2021 overgik vores vandaflysning fra Clorius til Brunata og det er lykkedes for os at få adgang til alle tal nu, så vi faktisk kan se både 2021 og 2022. Vi kan ikke give en forklaring på, hvorfor 2021 er så lav, det laveste nogensinde og så er 2022 en smule højere end 2019 og 2020. Vi må se tallene for 2023 når de kommer.

Bilag 2: Tjekliste – Miljø-/SDG-vurdering af produkt

Vurderingen foretages i forhold til det produkt (nr. 1) der benyttes i dag

- Hvilket produkt (nr. 2) sammenlignes med/ønskes erstattet? _____
- Og er der andre alternativer fx krus lavet af glas i stedet for plastik/majsstivelse? _____

Skemaet er på ingen måde udtømmende og tilføjes yderligere punkter efter behov

	Ja		Nej		Ved ikke	
	1	2	1	2	1	2
Miljø & ressourcer						
Foreligger der en livscyklusvurdering (LCA)¹? Spørg leverandøren for miljøinformationer						
Er det en fornybar ressource? Fx kaffegrums/organisk materiale, Vedvarende Energi/sol, vind, vand mv.						
Har produktet tilpas størrelse? Fx giver det ikke mening af aftage et relativt større krus end nødvendigt -> øger unødvendigt brug af ressourcer						
Kan produktet udsorteres i de eksisterende ordninger? Fx krus af majsstivelse der ikke kan gå i kompost/bio, men pt. kun i restaffald						
Sociale forhold – er der styr på arbejdstagerforhold?						
Danskproduceret/Europa						
Udviklingsland inkl. Kina						
Pris (økonomi)						
Pris – er produktet dyrere. Hvis ja, hvor meget?						

Samlet vurdering - det bør tilstræbes af vægte de tre ben ligeligt, dvs. 33,3% til hver

¹ Mange kalder stadig en LCA for en livscyklusanalyse, men følger man den korrekte terminologi er LCA en forkortelse af Life Cycle Assessment - på dansk livscyklusvurdering. Men LCA er også et begreb, der i bred forstand dækker over hele livscyklustankegangen og ikke kun detaljerede vugge-til-grav studier. Livscyklustankegangen og livscyklusvurderinger (LCA) er et meget centralt element i den produktorienterede miljøindsats, og Miljøstyrelsen har støttet udviklingen af en række værktøjer til at støtte virksomhederne med arbejdet. [Se kilde her](#)